

Hyvän Seuran
Reilun Pelin opas
**Pitääkö tätäkin
nyt miettiä**

SLU.fi

SLU-julkaisusarja

Suomen Liikunta ja Urheilu ry
Finlands Idrott rf

Yleiset periaatteet

- **Toisen ihmisen ja elämän kunnioitus**
Toista ihmistä on kohdeltava niin kuin haluaa itseään kohdeltavan.
- **Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen**
Liikunta ja urheilu edistää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia.
- **Vastuu kasvatuksesta**
Lapselle ja nuorelle urheilu on tärkeä osa kasvua.
- **Avoimuus, demokratia, rehellisyys ja oikeudenmukaisuus**
Kaiken liikunnan ja urheilun lähtökohta on reilu peli.
- **Kaikkien tasavertainen oikeus liikuntaan ja urheiluun**
Liikunta ja urheilu edistää ja toteuttaa laaja-alaista tasa-arvoa.
- **Kestävä kehitys ja luonnon kunnioittaminen**
Liikunta ja urheilu edistää kestävää kehitystä sekä toimii ympäristökasvattajana ja ympäristövastuullisen käyttäytymisen lisääjänä.

"Toista ihmistä on kohdeltava niin kuin haluaa itseään kohdeltavan."

Reilu Peli

Liikunnan ja urheilun eettiset periaatteet

Täydentävät periaatteet

- **Monikulttuurisuus ja suvaitsevaisuus**
Liikunta ja urheilu edistää suvaitsevaisuutta ja kulttuurien välistä ymmärrystä sekä ehkäisee rasismia.
- **Dopingin vastaisuus**
Doping ei kuulu liikuntaan ja urheiluun.
- **Päihteiden ja lääkkeiden vastuukäyttö**
Liikuntaan ja urheiluun ei liitetä tupakan, nuuskan, alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden käyttöä tai lääkeaineiden väärinkäyttöä.
- **Väkivallattomuus**
Liikuntakulttuuri vastustaa väkivaltaa. Tavoitteena on toiminta, jossa ei esiinny fyysistä eikä psyykkistä väkivaltaa.
- **Sukupuolisen häirinnän ehkäiseminen**
Liikuntaorganisaatioissa ei hyväksytä sukupuolista tai seksuaalista häirintää tai hyväksikäyttöä
- **Yleisön turvallisuus ja viihtyvyys**
Liikunta- ja urheilutapahtumissa yleisö, kannattajat, toimitsijat, yhteistyökumppanit ja median edustajat viihtyvät ja tuntevat olonsa turvalliseksi.
- **Vastuullinen taloudenpito**
Liikunnassa ja urheilussa toimitaan taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Hyvän Seuran Reilun Pelin opas

Pitääkö tätäkin nyt miettiä?

Työryhmä:

Kaj-Erik Fohlin, Soile Koskela,
Karoliina Luoto, Jukka Muukkonen,
Kaisa Pyhälä, Eila Ruuskanen-Himma,
Tiinu Wuolio (toim.)

Taitto: Joni Jalkanen

Paino: SLU-paino

ISBN 978-952-5062-90-8

ISSN 1455-9781

Copyright: Suomen Liikunta ja Urheilu ry

SLU-julkaisusarja 6/08

Suomen Liikunta ja Urheilu ry • Finlands Idrott rf

Radiokatu 20, 00093 Helsinki

<http://www.slu.fi>

Sisällysluettelo

- 2..... Reilu Peli
- 5..... Pitääkö tätäkin nyt miettiä
- 6..... Ympäristötyö hyvässä seurassa
- 8..... Yhteishenki ylös, ympäristökuormitus alas
- 10..... Kiekkoseura tarttui ympäristöhaasteeseen
- 12..... Ympäristö tutuksi pienestä pitäen
- 14..... Ympäristövastaavan ei tarvitse tietää itse kaikkea
- 16..... Yhdessä tekeminen innostaa ympäristötalkoisiin
- 17..... Yhdenvertaisuus hyvässä seurassa
- 18..... Kaiken ikäisille, näköisille ja kokoisille
- 20..... Vertaisohjaajista osaavia liikuttajia
- 22..... Ohjaajat ovat seuran tärkein voimavara
- 24..... Tie auki urheilumaailmaan
- 26..... Punainen kortti rasismille alkoi elää Tampereella
- 30..... Uimahallilta hyvää oloa ja kansalaistaitoa
- 32..... Kaikki painii kaikkien kanssa
- 34..... Jokaisen ääni kuuluviin – myös johtoportaan
- 36..... Kannattaa miettiä -testi seuralle
- 39..... Hyödyllisiä linkkejä

Pitääkö tätäkin nyt mieltä

Urheiluseura on yhtä kuin ihmiset, jotka haluavat liikkuu seurassa ja luoda edellytyksiä seuran toiminnalle. Seurassa jokaisen toimintaan tutustuvan ja siihen osallistuvan ihmisen omat teot ja tunteukset ovat tärkeitä sen elinvoimaisuudelle. Tämä Reilun Pelin opas on tehty jokaiselle, joka on kiinnostunut hyvästä seuratoiminnasta, ympäristötyöstä ja yhdenvertaisuudesta.

Reiluus ei ole mikään synnynnäinen ominaisuus, joka ihmisessä on tai ei ole. Se on opittava ja opetettava asia, jonka toiset oivaltavat ennemmin ja toiset eivät ehkä koskaan. Kun seurakehittäjät ja kouluttajat virittävät keskustelua seuran eettisistä kysymyksistä, tyypillinen vastaus kuuluu: pitääkö tätäkin nyt mieltä, ei meillä päin ole mitään ongelmia.

Pelisääntöjä tarvitaan etukäteen. Tämä opas ei kuitenkaan ole sääntökirja vaan kokoelma arkisia käytännön kokemuksia suoraan seuroista, joissa erilaisten osallistujien tarpeita ja toiveita ja toiminnan vaikutuksia omaan elinympäristöön on pidetty tärkeinä.

Maaailma muuttuu yhä monimutkaisemmaksi. Siitä seuraa, ettei urheiluseuranakaan arvopohja ole ikuisesti muuttumaton tai itsestään selvä. Keskustelu siitä, mikä

itse kullekin seuratoiminnassa on tärkeää, kaipaakaan sekin oman aikansa ja paikkansa. Keskustelu arvoista ja arvostuksista yhdistää ja vapauttaa voimia käytännön toimintaan.

Hyvässä seurassa jokainen voi löytää paikkansa omana itsenään. Kun toimijoita riittää moneen rooliin, tehtävät eivät kasaudu yksille ja harvoille uupumukseksi asti. Tällaisessa joukossa entistä useammalla on mahdollisuus tehdä hyvää työtä, oppia uutta ja saada arvostusta sellaisena kuin on ja haluaakin olla.

Myös yhteiskunnan odotukset seuratoimintaa kohtaan ovat muutoksessa. Arvostuksen ja konkreettisten tukimuotojen edellytyksenä on toiminnan laatu ja katseenkestävyys. Hyvä maine onkin seuratyön entistä tärkeämpi perusedellytys. Kaikille avoin ja hyvämaineinen seura on myös houkutteleva yhteistyökumppani.

Tämän oppaan seurat ovat löytäneet eri puolilta Suomea. Yhteistä niille on ollut oman toiminnan kehittäminen. Syystä tai toisesta näissä seuroissa ei ole pulaa sen enempää jäsenistä kuin ohjaajistakaan. Toiminnasta vastaavien kertomuksissa tunsimme monta kertaa kosketuksen urheiluseuratoiminnan hyvää tekevään ytimeen.

Ympäristötyö hyvässä seurassa

Puhe kestävästä kehityksestä ja ympäristöuhkista voi tuntua etäiseltä. Samoista asioista on kuitenkin kysymys, kun lumiraja siirtyy pohjoisemmaksi pakottaen hiihtoladut pelloilta putkiin tai kun sinilevä tekee vedet uimakelvottomiksi. Ilmaston lämpenemistä ja muita ympäristöongelmia ei voi ratkaista puuttumatta moniin asioihin, joihin olemme ehtineet tottua.

Niiden ratkaiseminen edellyttää selvää muutosta kulutustottumuksiin ja tuotannon tapoihin. Kestävä kehitys on tämän jatkuvan muutokset ohjaamista oikeaan suuntaan. Tarkoituksena on turvata hyvän elämisen mahdollisuudet tulevillekin sukupolville. Päämäärä ei ole sen vähäisempi kuin elämän jatkuminen.

Kestävän kehityksen mukaisessa toiminnassa huomioidaan ekologiset vaatimukset, taloudelliset mahdollisuudet ja sosiaalinen

oikeudenmukaisuus maailmanlaajuisesti. Ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon kaikessa päätöksenteossa ja toiminnassa.

Liikunnassa ja urheilussa kestävä kehitys on arjen tekoja ympäristön hyväksi ja ympäristökasvatuksen toteuttamista liikunnan keinoin. Ympäristötyöllä edistetään vastuullista käyttäytymistä ja pyritään vähentämään liikunnan harrastamisen ja urheilutapahtumien aiheuttamia ympäristöhaittoja.

Liikunnan Ekomerkki

Tässä oppaassa ympäristötyöstään kertovat seurat ovat saaneet Liikunnan Ekomerkin. Se on SLU:n tunnustus liikunnan ja urheilun ympäristövastuullisille toimijoille: seuroille, joukkueille ja muille ryhmille sekä tapahtumille, jotka sitoutuvat vähentämään ympäristövaikutuksiaan.

Ekomerkin vaatimuksia ovat:

- ympäristövastaava, seuroilla ja tapahtumilla myös ympäristöohjelma
- liikenteen vähentäminen
- toiminnasta syntyvien jätteiden vähentäminen
- jätteiden lajittelu (tapahtumissa)
- varusteiden kierrättäminen (joukkueissa ja seuroissa)
- ympäristökasvatus ja -viestintä
- ympäristönäkökohtien huomiointi tapahtumien ruokailujen järjestämisessä sekä palkintojen ja tapahtumatuotteiden valinnassa
- ympäristötyön suunnitelmien toteutuksen raportointi

Lisätietoa Ekomerkestä www.slu.fi/ekomerkki

FC Reipas

Yhteishenki ylös, ympäristökuormitus alas

FC Reippaan tyttöjoukkueessa ympäristöasiat ovat arkinen osa jalkapalloa.

"Käymme tyttöjen kanssa säännöllisesti läpi ympäristöasioita, jotka tulevat arjessa vastaan. Turnauksiin lähtiessä muistutamme, kuinka reissusta selvittää mahdollisimman vähäisellä ympäristökuormituksella", FC Reippaan E-tyttöjen valmentaja Minna Rauhanlaakso sanoo.

"Liikunta ja urheilu edistää kestäväää kehitystä sekä toimii ympäristökasvattajana ja ympäristövastuullisen käyttäytymisen lisääjänä."

Ympäristöasioita otetaan huomioon osana joukkueen yhteistä toimintaa. Esimerkiksi harjoitusvälineet kuten keilat, pujottelukepit ja koordinaatiotikkaat puuseppänä työskentelevä Rauhanlaakso on tehnyt työpaikkansa ylijäämäkappaleista. Pieniksi jääneitä urheiluvälineitä ja -välineitä joukkueet vievät myytäväksi kierrätyspäivään, jonka Reippaan naiset ry järjestää keväisin Lahden satamassa.

Ympäristöasioita on käyty läpi myös yh-

teisillä luontoretkeillä. Joukkue on hankkinut rahaa myymällä yhdessä kierrätysmateriaaleista tehtyjä talouspaperirullatelineitä. Maalaismiljöössä vietetty askartelupäivä tuo vaihtelua harjoituksiin ja otteluihin.

Ympäristöasiat eivät ole olleet joukkueelle pakkopullaa.

"Yhdessä tekemisestä joukkueen yhteishenki kasvaa ja sitä kautta menestymme-kin paremmin", Rauhanlaakso sanoo.

Pelimatkoille kimpapakyydeillä

Suurin osa urheilujoukkueen ympäristökuormituksesta syntyy liikenteestä. Tehokkain tapa vähentää päästöjä on kulkea harjoituksiin kävellen, pyörällä, kimpapakyydeillä tai bussilla.

"Kuljemme aina pelimatkoille kimpapakyydeillä tai bussilla", Rauhanlaakso sanoo.

Eväät joukkue pakkaa kertakäyttöastioiden sijaan muoviasiioihin, jotka voi käyttää uudestaan. Turnauksiin otetaan mukaan omat hammasmukit, juomapullot ja bioroskis. Turhaa roskaa tuottavan kertakäyttöisen sukkateipin sijaan tytöt käyttävät kestäviä kuminauhjoja.

"Peliliivit ja pallot kierrätetään joukkueelta seuraavalle ikäluokalle. Palkintoina

FC Reipas

- lahtelainen juniorijalkapalloseura
- toimintaa kaikissa ikäluokissa
- 14 poikien ja neljä tyttöjen joukkuetta eri ikäluokissa
- mukana noin 530 junioria, joista naisia ja tyttöjä noin 90

- lisäksi jalkapallokoulussa kesäisin mukana noin 400 junioria
- Kaikki pelaa -seura ja Nuori Suomi Sinettiseura
- Hyvä Seura -pääpalkinto 2005

jaamme kestäviä käyttöesineitä, leffalippuja tai kampaamolahjakortteja, emme pölytymään päätyviä pokaaleja ja mitaleja”

Panostukset tuovat näkyvyyttä

Rauhanlaakson mielestä on paljon seuran ja valmentajien aktiivisuudesta kiinni, kuinka hyvin ympäristöasioihin pystytään vaikuttamaan.

”Pelaajat oppivat nopeasti, mikä on oikein ja mikä väärin.”

Tytöt eivät halua pelata palloilla, jotka heidän ikätoverinsa toisella puolella maailmaa

ovat joutuneet ompelemaan, joten joukkue käyttää Reilun kaupan jalkapalloja.

”Paikallinen osuuspankki puolestaan halusi sponsoroida Reilun kaupan pallot.

***Yhdessä tekemisestä
joukkueen yhteishenki kasvaa”***

Olemme saaneet paljon myönteistä julkisuutta ja palstatilaa. Pääsimme pelaamaan Reilun kaupan näytösotteluun Finnair Stadiumille ja katsomaan naisten cup-finaalia”, Rauhanlaakso kertoo.

FC Reippaan tyttöjoukkueen viisi vinkkiä:

- 1 Liikenteen päästöjen vähentäminen kasvattaa samalla kuntoa.**
Harjoituksiin kävellen, pyörällä, bussilla tai kimppakyydeillä.
Turnauksiin mennessä useampi ikäluokka voi kulkea samalla bussilla.
- 2 Kierrätys kannattaa.**
Seuran sisäinen kierrätysrinki ja kierrätystorit säästävät rahaa ja vähentävät turhaa kulutusta. Kaikkea ei tarvitse ostaa uutena.
- 3 Jätteiden määrä minimiin.**
Kertakäyttötuotteet korvataan kestäville ja uudelleenkäytettävillä: hyvät sukanauhut korvaavat sukkateipin, vammojen ensiapu hoituu uudelleenkäytettävällä jääpussilla, eväät pakataan kertakäyttöpakkausten sijaan kestäviin muoviasiioihin.
- 4 Säästä energiaa, säästät rahaa.**
Lyhyt suihku riittää hyvin treenien jälkeen, ja viimeinen lähtijä sammuttaa valot. Pukukoppeihin voi myös asentaa liiketunnistimella toimivat valokatkaisijat.
- 5 Ympäristökasvatus voi olla myös hauskaa.**
Seuran valmentajien ja vanhempien näyttämä hyvä esimerkki auttaa pitkälle. Ympäristöasiat voi ottaa esiin yhteisen tekemisen lomassa.

TPS Juniorijääkiekko

Tarttui ympäristöhaasteeseen

TPS Juniorijääkiekko ry otti Jääkiekkoliiton seuroille heittämän ympäristöhaasteen toissaan. Se laati ympäristöohjelman ja haki SLU:n Ekomerkkiä, joka myönnettiin sille 2006. "Pelkkä merkki tai ympäristöohjelma ei ole kuitenkaan itseisarvo, vaan toiminta", Junioripäällikkö Kari Ekman huomauttaa.

Ekmanin mukaan suurin kiitos tästä työs-

” Ympäristön huomioiminen on yritetty saada mukaan arkeen vaikeuttamatta normaaleja toimintoja.”

tä kuuluu ympäristövastaava Matti Hakoilalle. "Ympäristöasioiden vetovastuun lisääminen nykyisille seuratoimijoille on haastavaa, sillä heillä on jo paljon töitä. Siksi ympäristövastaavan on hyvä olla joku, jolla ei ole vielä tehtäviä seurassa. Meillä kävi kuitenkin tuuri, sillä joukkueenjohtaja Hakoila toimii työksen ympäristöasioiden kanssa ja otti pestin vastaan", Ekman iloitsee.

TPS Juniorijääkiekko

- TPS Juniorijääkiekko ry
- turkulainen juniorijääkiekkoseura
- 34 joukkuetta, joissa mukana noin 850 poikaa ja tyttöä
- jääkiekkokoulussa on kesäisin mukana noin 100 junioria
- Nuori Suomi Sinettiseura

Maantieteellistä jakoa kimpakyytien takia

TPS:n juniorijoukkueet ovat toimineet ympäristön hyväksi jo pitempään.

"Ympäristön huomioiminen on yritetty saada mukaan arkeen vaikeuttamatta kuitenkaan normaaleja toimintoja. Olemme myös pyrkineet helpottamaan ihmisten päivittäisiä rutiineja muun muassa ottamalla käytön kuljetusrinkejä", Matti Hakoila kertoo. Selitys kimpakyytien onnistumiseen piilee joukkueen jaossa.

"Olemme tehneet joukkueiden välillä maantieteellistä jakoa kimpakyytien toteuttamiseksi, koska harjoitusaikamme oli niin aikainen, että lasten vanhemmat eivät olleet välttämättä vielä silloin palanneet töistä kotiin. Turussa pelimatkoja on kuljettu iät ja ajat bussilla", Ekman kehuu.

Ympäristötekojen ei tarvitse olla mullistavia

Kari Ekmanin mielestä seurojen olisi helppoa lähteä ympäristötyöhön, sillä monet eettiset asiat ovat niille jo arkea. Avainsymys on asiasta innostuneen henkilön löytäminen. Ekman uskoo, että seuroissa pelätään ympäristötekoja, koska eettisen toiminnan luullaan vaativan jotain isoa ja mullistavaa, vaikka pienten asioiden huomioiminen auttaa.

Kehitysskeleita on Ekmanin mukaan otettu juniorijääkiekon toimistossakin. "Pienin askelin mennään eteenpäin.

Meillä on esimerkiksi kattavat nettisivut ja tiedotamme pääosin sähköisesti.” Hakoilankin mukaan jokainen voi olla mukana ympäristötalkoissa. Ne ovat tärkeitä tulevaisuuden turvaamiseksi. ”TPS:n tulevaisuuden haasteena onkin saada mah-

dollisimman moni mukaan huolehtimaan ympäristöstä, sillä siten ylläpidetään jatkuvuutta. Koska yhteiskunta tukee jääkiekon harrastamista, haluaa seura kiitokseksi toimia vastuullisesti yhteiskunnallisesti tärkeissä asioissa.”

TPS:n juniorijääkiekon ekoresepti

- 1** Varustevastaavan kautta kierrätys toimii keskitetysti, henkilökohtaisille varusteille yhteiset varustekierrätyspäivät
- 2** Joukkueet jaetaan siten, että kimppekyydit ovat käytännössä mahdollisia
- 3** Innostetaan käyttämään myös julkisia kulkuvälineitä ja polkupyöriä
- 4** Ottelumatkat kuljetaan yhteisbussilla
- 5** Minimoidaan hankinnoissa kertakäyttöisten materiaalien hankkiminen ja lajitellaan jätteet
- 6** Pyritään käyttämään palveluntuottajia (esim. kuljetusyhtiö), joilla on oma ympäristöohjelma
- 7** Pyritään paperittomuuteen – internet-sivuilta (www.tps.fi) löytyvät muun muassa harjoitus suunnitelmat, yhteystiedot, toimintasuunnitelmat, kaavakkeet ja aikataulutukset sekä pelaaja- ja varusteseurannat

Ympäristö tutuksi pienestä pitäen

"Ympäristöasioita täytyy lähteä viemään eteenpäin lasten kautta. Kun he oppivat kunnioittamaan ympäristöä ja suojelemaan luontoa pienestä pitäen, he kiinnittävät näihin asioihin huomiota myös vanhempina", Kooveen suunnistusjaoston ympäristövaikuttaja Markku Vainio sanoo.

"Haluamme ympäristöasiat luonnolliseksi osaksi toimintaamme. Aikuisten oma esimerkki toimii tehokkaasti."

Vainion mukaan ympäristöasioiden mallikas hoitaminen on tuonut seuralle positiivista näkyvyyttä.

"Sitäkin tärkeämpi voitto on, että lapset alkavat kiinnittää ympäristöasioihin huomiota. Ympäristöasiat hyvin hoitanut seura on myös toivottu yhteistyökumppani."

Matkustussääntö kannustaa kimppeään

Tamperealaisen Kooveen suunnistusjaostossa on noin 400 jäsentä, joista lähes puolet on alle 20-vuotiaita. Suunnistuskouluissa on mukana yli sata lasta. Seura tarjoaa ympäristökoulutusta lasten ohjaajille ja suunnitelmissa on myös "lasten kielellä" kirjoitetun ympäristöohjelman tekeminen.

"Seuran matkustussäännön mukaan oman auton käytöstä kilpailumatkoilla maksetaan korvausta vain, jos paikalle ei ole yhteiskuljetusta ja kyydissä on useampi matkustaja. Tavoitteena on, että harjoituksiin mennään täysillä autoilla yhdessä", Vainio kertoo.

Vainio kehottaa pyytämään ympäristöasioihin liittyvissä kysymyksissä neuvoja lajiliitosta.

KOO-VEE

- Tampereen toiseksi suurin urheiluseura, perustettu vuonna 1929
- 2500 jäsentä
- kymmenen aktiivista kilpaurheilujaostoa: jalkapallo, jääkiekko, paini, pesäpallo, petankki, pyöräily, salibandy, suunnistus, taitoluistelu ja uinti
- lisäksi kunto-, veteraani- ja järjestysmiesjaostot
- järjestää lasten liikuntakouluja sekä varttuneemmille miehille suunnattua "reeniryhmää"
- neljällä jaostolla (suunnistus, jääkiekko, salibandy ja taitoluistelu) on Nuori Suomi Sinetti
- Hyvä Seura -palkinto 2005

"Suunnistusliitto oli ensimmäinen lajiliitto, joka teki ympäristöohjelman. Se välitettiin eteenpäin kaikille seuroille."

” Aikuisten oma esimerkki toimii tehokkaasti.”

Kooveen suunnistusjaoston ympäristöohjelmaan sisältyvät muun muassa ohjeet maaston käytöstä harjoituksissa ja kilpailuissa. Seura varmistaa maanomistajalta, kunnalta ja viranomaisilta, että ympäristölle ei koidu haittaa. Tavoitteena on, että harjoituksiin mennään täysillä autoilla yhdessä.

Ympäristövastaavat kisojen johtoryhmiin

Koovee oli mukana vuoden 2001 suunnistuksen MM-kisojen järjestämisessä Tampereella. Kisajärjestelyjen ympäristötyö sai kiitosta myös kansainvälisesti.

"Ympäristöohjelman laatimisessa tehtiin yhteistyötä muun muassa WWF:n eli Maailman luonnonsäätiön kanssa. Kisojen ympäristöjärjestelyjä auditoitiin kansainvälisen tahon toimesta ja ympäristöohjelman toteutumista pidettiin onnistuneena", Vainio kertoo.

Kisaorganisaatiolle järjestettiin ympäristökoulutusta ja suunnistajille tiedotettiin etukäteen keinoista, joilla omaa ekologista kuormitusta voi pienentää kisojen aikana. Kisapaikoilla kilpailijoita opastivat ekojalanjälkitäulut.

Myös vuoden 2008 Jukolan viestin järjestelyissä ympäristöasiat olivat vahvasti esillä.

"Jätehuolto ja vessat olivat tärkeimpiä asioita 30 000 ihmisen maastotapahtumassa", Vainio kertoo.

"Ulkotiloissa oleviin suihkuihin oli varattu järjestäjän puolesta ympäristöystävälliset pesuaineet ja jätevedet käsiteltiin."

Oulunkylän Kiekko-Kerho

Ympäristövastaavan ei tarvitse tietää itse kaikkea

Helsinkiläisessä Oulunkylän Kiekko-Kerhossa tavoitteena on löytää jokaiselle seuran juniorijoukkueelle oma ympäristövastaava.

"Ympäristökasvatuksen avulla voimme tarjota jäsenille ideoita ja jotain konkreettista, mitä jokainen voi itse tehdä", seuran ympäristöasioista vastaava Susanna Pitkänen kertoo.

"On paljon kiinni yksittäisistä valmentajista, huoltajista ja vanhemmista, miten asiat loppujen lopuksi toteutetaan. Ympäristövastaavan ei tarvitse itse tietää valmiiksi kaikkea."

Oulunkylän Kiekko-Kerhossa ympäristövastaavat voivat hakea ideoita toimintaan muun muassa seuran nettisivuilta.

"Tietoa on paljon saatavilla, ja asiantuntija-apua voi pyytää myös muualta, kuten ympäristöasioiden kanssa tekemisissä olevilta organisaatioilta, lajiliitolta ja SLU:sta."

Asiat muutoinkin kunnossa

Oulunkylän Kiekko-Kerhossa on tehty selvä arvovalinta ympäristöasioihin panostamisesta.

"Arvovalintojen taustalla on vahva kasvattajaseuraideologia", Pitkänen sanoo.

"Ympäristöasioiden huomioiminen on myös hyvä viesti siitä, että seura on edelläkävijä, jossa asiat ovat muutoinkin kunnossa."

Pelaajat ovat päässeet itse miettimään joukkueen ympäristöpelisääntöjä. Ideoiden

Seura on yhtä kuin siinä toimivat ihmiset."

hakeminen jäseniltä ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen nähdään tärkeiksi.

"Seura on yhtä kuin siinä toimivat ihmiset. Ihmiset sitoutuvat sellaiseen, mihin he pääsevät itse vaikuttamaan. Se on onnistuneen yhteisöllisen toiminnan kulmakivi." Pitkänen huomauttaa, että ympäristökasvatuksen voi kytkeä osaksi monenlaista toimintaa: kauden päättäjäiset luonnonhelmassa, kierrätyskilpailut tai tutustuminen Ämmässuon kaatopaikkaan pelimatkalta palatessa.

Seurassa kilpaillaan joka vuosi sisäistä ympäristöpalkinnosta. Pisteitä kertyy esimerkiksi joukkoliikenteen käyttämisestä.

"Se on ollut hyvä keino pitää ympäristöasiat jatkuvasti mielessä", Pitkänen toteaa.

Varustekopit helpottavat treenimatkoja

Pitkäsen mielestä on luontevaa, että urheiluseurassa mukana oleminen kasvat-
taa muutenkin kuin vain urheilullisesti.
Jäsenistöä opastetaan huolehtimaan lähi-
ympäristön siisteydestä. Innostuneimmat
ovat liittyneet Roska päivässä -liikkeeseen.

"Palkintopokaalien tilalle olemme ide-
oineet käytännöllisempiä, aineettomia tai
kierrätysmateriaaleista valmistettuja pal-
kintoja. Hyvä ajatus saattaisi olla myös
netissä toimiva virtuaalinen palkintokaap-
pi, johon virtuaalipalkinnot voisi laittaa esil-
le kavereiden ja kaikkien muiden nähtävil-
le", Pitkänen pohtii.

Konkreettisista ideoista on muitakin
hyviä esimerkkejä: varustepörssi, kirp-
putoritapahtumat, kimppakyytiringit ja
tiedottaminen vanhemmille urheilukaup-
padivareista.

Yksi tehokas keino kuljetuksista aiheut-
tuvien päästöjen vähentämiseen on ollut
varustekoppien saaminen jäähallilta. Bus-
siin hyppääminen tai kulkeminen jalkaisin
tai pyörällä on helpompaa, kun suurta ja
painavaa varustekassia ei tarvitse raahata
edestakaisin kodin ja jäähallin välillä.

Oulunkylän Kiekko-Kerho

- vuonna 1973 perustettu pohjoishelsinkiläinen jääkiekon erikoisseura
- seurassa pelaa noin 350 junioria G-junioreista A-junioreihin
- 20 lasten ja nuorten joukkuetta, viisi aikuisten joukkuetta
- kelkkajääkiekkoa vammaisille
- lisäksi seuran luistelukouluihin, liikuntaleikkikouluihin ja iltapäiväkerhoihin osallistuu vuosittain noin 350 lasta
- Nuori Suomi Sinettiseura

Yhdessä tekeminen innostaa ympäristötalkoisiin

Mäntyharjun Ratsastajat on aktiivinen seura, jossa ympäristö muistetaan niin perinteisessä toiminnassa kuin tapahtumissakin. Ekomerkin hakemisen myötä vuonna 2006 seura on alkanut kiinnittää entistä enemmän huomiota ympäristöön.

"Jäsenistö on jo valmiiksi melko ympäristötietoista. Olemme säästäneet rahaakin vähentämällä jäsenlehtemme julkaisuja ja parantamalla samalla sen sisältöä. Olemme lisänneet sähköistä tiedottamista ja järjestäneet kimpakyydityksiä", Emmi Mattila kertoo.

Mattila on koulutukseltaan ympäristötekniologian insinööri. "Seuran sihteeri kannusti minua ympäristövastaavaksi innostukseni ja koulutukseni takia. Tämä onkin ollut kiva homma", hän kertoo.

Tapahtumassa omat ympäristöhaasteet

Mäntyharjun Ratsastajilla oli ympäristöasioissa haastetta järjestäessään paikkakunnallaan suomenhevosen 100-vuotisjuhlan ja pienhevosten epäviralliset SM-kilpailut.

"Teimme tapahtumaa varten oman ympäristösunnitelman. Tärkeitä asioita olivat suuren liikennemäärän sujuvuus, kevyen

liikenteen suosiminen sekä jätemäärän vähentäminen, lajittelu sekä lähiseudun tuotteiden suosiminen", Mattila mainitsee.

"Varusteiden kierrätys toimii tapahtumissamme paremmin kuin verkossa tai lehdessä. Jäsenet tuovat tapahtumiin kirppiksellä myytävät varusteet ja seura hoitaa myymisen ilman lisämaksua."

Nuoret innolla talkoisiin

Enemmän haasteita sen sijaan on ollut kimpakyytirinkien toteutumisessa. Tallille ei pääse julkisilla kulkuneuvoilla ja jäsenistö asuu hajanaisesti paikkakunnalla ja naapurikunnissa. Yhteisiä kokoontumisiin on kuitenkin koottu jäseniltä kimpakyytitietoja etukäteen sähköpostilla.

Mattilan unelmana on saada ympäristöasiat tärkeiksi jäsenistön arjessa. Hän ei usko, että nuoret innostuvat ympäristötalkoista pelkästään valistamalla.

"Innostus lähtee yhdessä tekemisestä. Olemmekin tehneet junioreiden kanssa talkoilla lajitteluroskiksia, kompostin ja harjoitustestekaluston sekä pitäneet siivouspäiviä. Nuoret lähtevät usein innolla talkoisiin", hän iloitsee.

Mäntyharjun Ratsastajat ry

- perustettu 1998
- edistää ratsastusurheilua ja hevosharrastusta Mäntyharjussa ja lähikunnissa
- jäseniä n. 190, joista poikia 3
- alle 18-v jäseniä yli sata
- Nuori Suomi Sinettiseura

Yhdenvertaisuus hyvässä seurassa

Yli miljoona suomalaista kuuluu liikunta-seuraan. Eri lajien seuroissa harrastaa 40 prosenttia lapsista ja nuorista. Liikuntajärjestöt ja kampanjat innostavat yli 500 000 aikuista.

*"Liikunta ja urheilu edistää
ja toteuttaa laaja-alaista
tasa-arvoa."*

Silti monien ihmisten liikuntaan osallistumiselle on vielä esteitä, kuten ikä, vaativa työ tai elämäntilanne, sairaus tai vamma, kuuluminen etniseen, sukupuoliseen tai kielivähemmistöön, syrjäinen asuinpaikka tai heikko taloudellinen asema. Myös sukupuoli vaikuttaa liikuntaan osallistumiseen. Esteiden tunnistaminen on haasteellista. Niiden poistaminen voi olla mahdollisuus seuran elinvoiman kasvattamiseen

Miten yhdenvertaisuutta voi edistää?

Yhdenvertaisuus toteutuu mahdollisuuksi-na esimerkiksi säännöissä ja ohjeissa sekä arjen kohtaamisissa kuten asenteessa tai kohtelussa.

Seura voi:

- todeta säännöissä ja ohjeissa kaikkien tasavertaisen oikeuden liikuntaan ja urheiluun

- huomioida erityistarpeita toiminnan suunnittelussa
- kouluttaa päättäjiä, ohjaajia ja toimitsijoita yhdenvertaisen liikunnan kysymyksissä
- keskustella säännöllisesti toimintaperiaatteista ja säännöistä
- puuttua välittömästi konflikteihin ja epäkohtiin
- käsitellä yhdenvertaisuutta harjoituksissa, leireillä ja vanhempainilloissa
- varmistaa erilaisten ryhmien edustuksen päätöksenteossa
- tukea kaikkien mukanaoloa positiivisin erityistoimin
- tarjota toimintaa, jossa erilaiset ryhmät tutustuvat toisiinsa ja oppivat toimimaan yhdessä
- olla paikkakunnan kannustava esimerkki

Tiesitkö, että

SLU:n Yhdenvertaisuuspalkinnoilla on tuotu esille seuratoimintaa, jossa luodaan kaikille tasavertaisia mahdollisuuksia osallistua liikuntaan ja urheiluun.

Kaiken ikäisille, näköisille ja kokoisille

Vaikka jotkut ammunnan lajit edellyttävät nopeutta, ammunta yleensä kysyy harrastajaltaan toisenlaisia ominaisuuksia kuin räjähtävää voimaa tai nopeutta vaativat urheilulajit. Tasapainoa, tarkkaavaisuutta ja keskittymiskykyä kehittävä ammunta soveltuu ikään, näköön ja kokoon katsomatta kaikille kiinnostuneille. Huipullekin ehtii, jos on kykyjä ja kärsivällisyyttä, vaikka lajin aloittaisi vanhempana.

”Ammunta on yksilölaji. Kun viivalle mennään, siinä könötät yksin ja ammut, mutta kavereita saa kuten muissakin lajeissa”, Anu Finsk Hämeenlinnan Ampumaseurasta toteaa.

Kun Hämeenlinnan Ampumaseura havahtui miesvoittoisen jäsenkuntansa ikään-tymiseen, seura alkoi määrätietoisesti panostaa varsinkin nuorten jäsenten hankintaan. Kynnystä harrastukseen madallettiin uudennaisilla ampumakouluilla, joita on järjestetty sekä nuorille että naisille.

Lisää keskittymiskykyä ihan kaikille

Aikamiehet eivät hylänneet nuoriin ja naisiin panostavaa ampumaseuraa. Nuoria jäseniä on 48 000 asukkaan kaupungissa kuutisenkymmentä, joista kolmannes on aktiiveja. Poikia on toiminnassa mukana hieman enemmän kuin tyttöjä.

”Laji parantaa keskittymiskykyä ihan kaikilla”, Finsk sanoo.

Hämeenlinnassa naiset aloittavat harrastuksen mieluiten naisporukassa, ja tuovat joskus lapsensakin mukanaan. Myös maahanmuuttajia on käynyt radalla. Käytännössä lajin voi aloittaa suunnilleen saman ikäisenä kuin koulunkin.

”*On tärkeää ottaa huomioon
mitä nuoret ovat itse toivoneet.*”

Harrastuksen aloittaminen ei tule kalliiksi, sillä lisenssimaksut ovat kohtuulliset ja varusteita voi ensialkuun lainata seuralta. Jokainen voi itse päättää, harrastaako omaksi ilokseen vai hakeeko myös kilpailumenestystä.

”Nuorilla on paljon vaihtoehtoja, ja on tärkeää ottaa huomioon mitä he ovat itse toivoneet”, Anu Finsk pohtii.

Hän kiittää seuran pientä ydinjoukkoa, johon kuuluvat muun muassa vetävät nuorten iltoja.

”Tärkeää on saada seuraan semmoiset ihmiset, jotka haluavat tätä toimintaa pyörittää. Turvallisuusasiat ovat meillä myös hyvin hallussa.”

Lasten mukana tulee vanhempiakin

Siilinjärven Urheiluampujat, toinen Nuoren Suomen sinettiseura, on sekin panostanut jälkikasvuun. 21 000 asukkaan Siilinjärvellä on paljon lapsia, ja heitä on riittänyt

ammunnan pariin 40–50, vaikka paikkakunnalla on muitakin vireitä lajeja. Lasten mukana tulee vanhempiakin.

”Syksyllä ampumakouluun tuli isä ja poikia yhdessä, ja pari isää rupesi itsekin ampumaan”, nuorisotoiminnasta vastaava hallituksen jäsen Ritva Väisänen kertoo.

Kun yleisiin ampumakouluihin ei saatu tyttöjä ja naisia, heille järjestettiin omia kouluja, joista tuli menestys. Seuran tytöt ovat pärjänneet kisoissa hyvin ja voittaneet jopa alle 20-vuotiaiden joukkuesuomenmestaruuden.

Naapurinkin lapsia kannustetaan

Ritva Väisänen mukaan paikallislehti ja kunnan liikuntatoimenjohtaja ovat olleet aktiiviselle lajille myötämielisiä. Varsinainen menestysresepti on kuitenkin seuran kannustavassa ilmapiirissä.

”Meillä harrastajat saavat hyvän opastuksen huippuvetäjiltä, jotka tulevat lasten

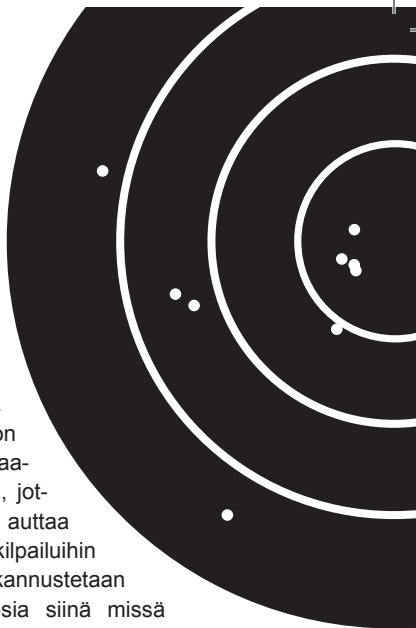
kanssa toimeen”, Väisänen sanoo.

”Meillä on sellaisia sosiaalisia luonteita, jotka haluavat auttaa muita. Kun kilpailuihin mennään, kannustetaan naapurin lapsia siinä missä omiakin, iloitaan heidän puolestaan ja lohdutetaan, jos on on aihetta. Se heijastuu lapsiinkin.”

Lasten ja nuorten harrastusta tukee erityinen tukiyhdistys, jonka ansiosta lajista kiinnostuneen ei tarvitse muuta kuin ilmentyä radalle. Alkuun pääsee tukiyhdistyksen varusteilla.

Siilinjärvellä lajia on tarjottu aikuisille näkövammaisille, ja ammunta sujuu myös pyörätuolissa.

”Ketään ei tyrmätä”, Ritva Väisänen korostaa.

Hämeenlinnan ampumaseura

- perustettu 1875
- jäseniä noin 270, joista naisia noin 20-30 ja nuoria kuutisenkymmentä
- Nuori Suomen Sinettiseura
- www.hameenlinnanampumaseura.fi

Siilinjärven urheiluampujat

- perustettu 1978
- noin 270 jäsentä, joista naisia ja tyttöjä yli 30 ja alle 21-vuotiaita lähes 80
- seuran radoilla voi harrastaa ammuntaa sekä kilpailu- että harrastemielessä
- Nuori Suomen Sinettiseura
- siura.sporttisaitti.com

Vertaisohjaajista osaavia liikuttajia

Kuka ikäihmiset saa liikkeelle? Otanmäen-Vuolijoen Seuraunionin ikäihmisten kuntosaliyryhmässä ohjaajat ovat lähes samaa ikäluokkaa kuin ohjattavansa.

"He ovat todella sosiaalisia ihmisiä, jotka tietävät, miten ikäihmisiä kohdataan. Salille ei kannata tulla liian hienona eikä kenenkään siellä tarvitse olla tip top", seurakehitäjä Piia Ärväs sanoo.

Kokemus on vahvistanut vertaisohjaajien merkityksen, kun on haluttu tarjota liikuntaseuratoimintaa erilaisille ihmisille.

"Monet ovat aktiivisia, mutta kun rupeaa asiaa syvemmältä miettimään, vaatiikin huomattavasti panostusta, kun etsii niitä vähän liikkuvia ihmisiä", Ärväs toteaa.

"Liikunta ja urheilu edistää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia."

Hänen mukaansa parin viime vuoden aikana tällä alueella on menty iso harppaus eteenpäin.

"On ymmärretty liikuttamisen merkitys ja tartuttu yhteisiin talkoisiin. Seuraunionilla on jo yli 30 vertaisohjaajaa, nuorista nuoriin eläkeläisiin."

Seuraunionilla ei pulaa ohjaajista

Neljän seuran muodostama Seuraunioni vastaa harrasteliikunnasta entisen Vuolijoen kunnan alueella, joka nykyisin on osa Kajaanin kaupunkia. Järjestävät seurukset – Vuolijoen Urheilijat, Vuolijoen Tennis-seura, Otanmäen Metsästäjät ja Otanmäen Teräs – ovat unionin perustamisesta eli

vuodesta 1992 lähtien keskittyneet itse kilpailutoimintaan.

Harrasteliikunnan laaja kohderyhmä ulottuu lapsista ikäihmisiin.

"Toiminta on avointa kaikille. Tavoitteena on yksinkertaisesti saada ihmisiä liikkumaan", Piia Ärväs sanoo.

Seuraunioni ei tällä hetkellä pöde ohjaajapulaa. Ohjaajat onkin otettu hyvin huomioon järjestämällä koulusta ja tapaamisista, asusteita ja palautekeskusteluja rennossa ilmapiirissä.

"Seurana haluamme, että ohjaajillamme on faktaa siitä mihin ovat ruvenneet. Koulutuksissa he saavat tietotaitoa ja pystyvät verkostoitumaan ja vaihtamaan kokemuksia. Sillä on varmasti merkitystä ohjaajien jaksamiselle", Ärväs arvioi.

Paino matalan kynnyksen toiminnassa

Otanmäen-Vuolijoen Seuraunioni on saanut KKL:n extrapilotti-hankerahaa.

Hankerahan, Kainuun Liikunnan ja Vuolijoen kunnan kanssa voitiin Seuraunioniin työllistää päätoiminen henkilö koordinoimaan paikkakunnan liikuntatoimintaa, jonka painopiste oli aikuisten terveysliikunnan kehittämisessä.

Piia Ärväs on etsinyt alueeltaan vertaisohjaajia ja järjestänyt heille yhteisiä tapaamisia ja liikuntaan liittyviä virikekoulutuksia. Kainuun Liikunnan toteuttaman Kuntoliikuntaliiton alaisen Liikuttajatutkimuksen suorittanut jo 15 henkilöä.

Uusille vertaisohjaajille suunniteltu Liikuttajatutkiminto antaa ideoita myös kokeneille ohjaajille, jotka haluavat kehittää osaamis-

taan terveysliikunta sektorilla. Vuolijoella Liikuttajatutkimnon suorittaneet odottavat jo innokkaasti mahdollisia jatkokoulutuksia.

Kaikki irti verkostojen yhteistyöstä

Otanmäen-Vuolijoen seurojen jäsenmäärät ovat kasvussa ja kerhotoimintaan osallistuvien määrä on parissa vuodessa kaksinkertaistunut vertais- ja apuohjaajien ansiosta.

Seurakehittäjä perää pitkäjänteisyyttä uusien tuotteiden tuomiseen vähemmän liikkuneiden ihmisten ulottuville. Seuraunionissa syksyllä 2007 käynnistynyt Suo-

miMies-ryhmä liian vähän liikuntaa harrastaneille työikäisille miehille oli ensin kaatua osanottajien vähyyteen.

"Kun henkilömäärästä ei tehty liian nopeita johtopäätöksiä, muutamassa kuukaudessa mukana oli jo 15 miestä", Piia Ärväs kertoo.

Hän selittää arjen yhdenvertaisuustyötä alueen pienellä koolla ja asukasmäärällä.

"Pienellä alueella pitää ajatella laajalaisemmin, että erilaiset ihmiset voivat osallistua toimintaan. On verkostoiduttava ja hakeuduttava yhteistyöhön, jos haluaa täällä selviytyä."

Otanmäen-Vuolijoen seuraunioni

- perustettu 1992
- mukana neljä seuraa: Vuolijoen Urheilijat, Vuolijoen tennisseura, Otanmäen metsästäjät ja Otanmäen Teräs
- alueen asukasmäärä 2600
- lasten ja nuorten ryhmiä 10
- aikuisten ryhmiä 8
- Hyvä Seura -palkinto 2004

Ohjaajat ovat seuran tärkein voimavara

"Ohjaajat ovat tärkein voimavaramme, heidän osaamisestaan ja motivaatiostaan on pidettävä huolta", sanoo puheenjohtaja ja viestintävastaava Mia Högvist Pietarsaaressa toimivasta Jakobstads Gymnastikföreninginistä.

Ruotsinkielellä toimintaa tarjoava seura panostaa monipuoliseen liikuntaohjelmaan kaiken ikäisille, sukupuolesta ja äidinkielenstä riippumatta.

"Ohjaajat ovat kaiken edelleen kehittämisen perusta – myös uusien ihmisten ja jäsenten aktivoimiseksi seuraan."

Högvistin mielestä on tärkeää, että ohjaajat toimivat mielellään yhdessä ja että heillä on hauskaa. Ohjaajatapaamisten pitää olla mukavia ja aktiivisia tilaisuuksia, joissa ohjaajat voivat tuntea itsensä merkittäviksi.

"Meillä on tapana muutaman kerran vuodessa käydä yhdessä syömässä, hassutella ja nauraa samalla kun suunnittelemme toimintaamme. Ohjaajat ovat mukana yhteisessä ideoinnissa kehittämässä toimin-

taa. Sellainen motivoi", Högvist sanoo.

Isät mukaan lasten kanssa

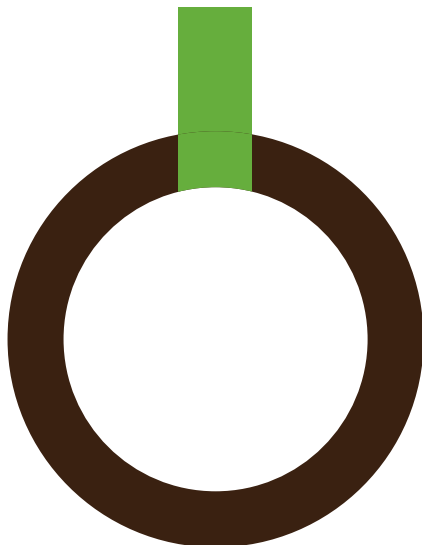
Jakobstads Gymnastikföreningin ryhmissä on edustettuna monta eri äidinkieltä, kuten liettuan kieli, australian ja britannian englanti ja suomi.

"Miehet ja muuta kuin ruotsia äidinkieleenään puhuvat tulevat helpommin tällaiseen ruotsinkieliseen voimisteluseuraan, jos he voivat tulla sinne yhdessä lastensa kanssa eikä kielikysymys ole niin tärkeä", Mia Högvist kertoo.

Seuran vanhempi-lapsi-ryhmissä käy yhteensä yli 150 henkilöä, joista suurin osa on miehiä. Pietarsaaressa on pantu merkille ihmisten yleisistä arvostuksista sama, mistä tutkimuksetkin kertovat: Kun 70-luvulla syntyneet panostavat usein sekä uraan että lapsiin, 80-lukulaiset pienten lasten vanhemmat painottavat valinnoissaan enemmän lapsia ja perhettä kuin työuraa tai rahan hankkimista.

Tiesitkö, että

- Pietarsaaressa asuu noin 20 000 ihmistä.
- Kaupunki on kaksikielinen
- Ruotsinkielisiä on 55 % ja suomenkielisiä 42 %

”
*Ohjaajat ovat mukana
yhteisessä ideoinnissa
kehittämässä
toimintaa.*”

”Kiireisessä yhteiskunnassa halutaan aikaa itselle ja lapsille. Siksi on tärkeää tarjota liikuntaa joko yhteisesti tai ainakin samanaikaisesti”, Högvist huomauttaa.

”Lapsen viikoittainen voimistelutunti ei saa myöskään maksaa liikaa. Meidän luku-kausimaksumme mahdollistaa voimisteluharrastuksen kaikille tuloluokille.”

Ajan virtauksissa kiinni

Panostukset eri ikäisiin ja eri kielisiin harrastajiin ovat vahvistaneet seuran vetovoimaa. Seuran jäsenmäärä kasvoi vuonna 2007 peräti 23 prosenttia.

Seuraavana tavoitteena on vajaassa vuodessa kasvattaa nuorten määrää neljänneksellä.

”Nuorten liikunta on vähentynyt kaikilla alueilla, joten on tärkeää saada heidät mukaan”, Högvist perustelee.

Hän korostaa, että tavoittaakseen uusia harrastajia seuran on pysyttävä kiinni voimistelun ja yhteiskunnan uusissa virtauksissa. Siksi on myös syytä hakea aktiivisesti taloudellista tukea erilaisille kursseille, ohjaajien koulutukseen sekä uusiin välineisiin ja musiikkiin.

”Lisäksi kannattaa koota ohjaajat toukuussa ennen koulujen päättymistä ja kiinnittää heidät seuraavaa syksyä varten”, Högvist toteaa.

”Jos alkaa heinäkuussa soitella ympäriinsä ja pyytää ohjaajaksi ryhmiin vastaus on helppoa: ei, en juuri nyt jaksa ajatella koko asiaa.”

Jakobstads Gymnastikförening

- perustettu 1913
- noin 780 jäsentä, joista lähes 20 % miehiä
- jäsenmäärän kasvu 2007 23 %
- 24 ryhmää
- visio: tulla Pietarsaaren aktiivisimmaksi, positiivisimmaksi ja perheitä eniten yhdistäväksi yhdistykseksi, jolla on eniten jäseniä eikä mitään kieli-, sukupuoli tai ikärajoja

Tie auki urheilumaailmaan

"Moni maahanmuuttaja jää vaille paikkaa, jossa harrastaa urheilua. Halusimme järjestää toimintaa, joka on avointa kaikille ja johon kaikkien on helppo tulla mukaan", Itä-Vantaan Somalikulttuuriyhdistyksen liikunta- ja urheilujaoston puheenjohtaja **Abdishakur Moalin** sanoo.

Harjoituksissa käy noin 120 lasta ja nuorta, joista puolet on tyttöjä. Mukana on eri kansallisuuksien edustajia yhteensä paristakymmenestä maasta. Tarkoituksena on avata lapsille tie suomalaiseen urheilumaailmaan. Monet jatkavat kipinän saatuaan harrastamista suomalaisissa tai somalialaisissa urheiluseuroissa.

"Urheilu ja sen tarjoamat sosiaaliset kontaktit helpottavat kotoutumista ja ehkäisevät syrjäytymistä", Moalin sanoo.

Aikaisemmin maahanmuuttajalasten urheiluharrastuksen saattoivat estää liian

korkeat maksut tai kavereiden puuttuminen. Somalikulttuuriyhdistyksen harjoitukset ovat maksuttomia ja mukana on tuttuja kavereita samalta pihalta tai koulusta, joten aloittaminen on helpompaa.

Urheiluseuroihin mukaan menemisen voivat estää myös molemminpuoliset ennakkoluulot. Maahanmuuttajalapset saattavat epäillä, etteivät he esimerkiksi saisi peliaikaa suomalaisessa urheiluseurassa. Tärkeä osa yhdistyksen työtä on ennakkoluulojen poistaminen.

Tytöt mukaan

Moalinin mukaan tärkeintä on ollut luoda ilmapiiri, jossa kaikki tuntevat olevansa tervetulleita mukaan toimintaan, sekä saavuttaa lasten ja vanhempien luottamus.

"Olisi hyvä myös saada lasten vanhemmat aktiivisemmin mukaan toimintaan", Moalin lisää.

Tiesitkö, että

- muuta kieltä kuin suomea puhuu äidinkielenään Vantaalla noin 13 000 ihmistä eli 7 prosenttia kaikista asukkaista. Osuuden arvioidaan kasvavan 11 %:iin vuoteen 2015 mennessä. Sama kehitys koskee koko pääkaupunkiseutua.
- Tulevaisuudessa Suomi kilpailee työvoimasta muiden Euroopan maiden kanssa.

"Lapselle ja nuorelle urheilu on tärkeä osa kasvua"

Suurena voittona hän pitää tyttöjen innostamista liikunnan pariin, sillä monille vanhemmille tyttöjen liikuntaharrastusta oli aluksi vaikeampi hyväksyä. Epäilyksistä on päästy yli sitä mukaa kun yhä enemmän lapsia on tullut mukaan.

"Apua oli siitä, että vanhemmat tiesivät etukäteen toiminnastamme. Heidän on ollut helppo tulla itse katsomaan, kun harjoitukset pidetään lähellä", Moalin kuvaa.

Nyt tytöt ovat oppineet puolustamaan harrastustaan.

"Aiemmin vain harvat tytöt harrastivat liikuntaa, mutta nyt heitä on toiminnassamme mukana noin 60."

Suosio kasvaa, kun sana kiirii

Somalikulttuuriyhdistyksen toiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että lapset kasvavat suvaitsevaisiksi ja ymmär-

tävät monikulttuurisuuden arvon. Yhdistys tekee aktiivisesti yhteistyötä suomalaisten yhdistysten ja seurojen kanssa.

Se on järjestänyt muun muassa vantaalaisen yleisurheiluseura Kenttärheilijat -58:n kanssa monikulttuurisen urheilutapahtuman.

"Sana oli levinnyt. Tapahtumassa oli mukana 120 lasta, paljon enemmän kuin odotimme, ja puolet osallistujista oli tyttöjä. Paikalla oli myös katsojina satakunta vanhempaa", Moalin sanoo.

Yhdistys järjestää vuosittain monikulttuurisen jalkapalloturnauksen Koivukylässä.

"Turnaukset ja urheilutapahtumat ovat olleet tärkeitä siksi, että lapset oppisivat tulemaan toimeen kaikkien kanssa. Monikulttuurisuus- ja suvaitsevaisuuskasvatus auttaa osaltaan kotoutumista. Urheilussa kaikki ovat kuin yhtä suurta perhettä."

Itä-Vantaan Somalikulttuuriyhdistys

- Itä-Vantaan Somalikulttuuriyhdistys ry:n liikunta- ja urheilujaosto
- käytännön toiminta alkoi Vantaan Koivukylässä 2006
- lajeina jalkapallo, futsal, sähly, yleisurheilu, uinti ja kuntosal
- toiminta avointa kaikille kansallisuudesta, uskonnosta tai ihonväristä riippumatta

- erityisenä kohderyhmänä syrjäytymisvaarassa olevat maahanmuuttajat ja tytöt
- yhteistyökumppaneina muun muassa Kenttärheilijat -58, Korson Palloseura, Koivukylän Palloseura, Suomen Rauhanpuolustajat, Vantaan kaupungin liikuntapalvelut ja maahanmuuttajakoordinaattorit sekä Koivukylän ja Korson aluetoimikunnat

*Pirkanmaan
rasisminvastaisen työn tuki ry*

Punainen kortti rasismille alkoi elää Tampereella

Ilveksen johtokunnassa vaikuttava **Harri Holli** on yhdenvertaisuustyön konkareita. Eläkkeelle ehtinyt TamU:n entinen toimitusjohtaja ja markkinointijohtaja kertoo, miten Punainen kortti rasismille nousi Tampereella jo 2003, kun kansainvälinen jalkapalloliitto FIFA oli tehnyt aloitteen rasismien vastaisesta toiminnasta.

”Järjestimme ottelun TamU vastaan Joke-rit, jossa kansanedustajia myöten vastustettiin rasismiin viittaavia mielialoja. Katsomossa oli lähes 4000 ihmistä, joista toistatuhatta oli maahanmuuttajataustaista.”

” *Kantaväestö ei juuri tule maahanmuuttajien tilaisuuksiin, mutta jalkapalloa kaikki ymmärtävät.* ”

Sittenmin opetusministeriön tai Tampereen kaupungin tuella on jaettu valittuihin otteluihin vapaalippuja, joiden kääntöpuolella on ollut kehoitus vastustaa rasismia.

Toimintaan haastettiin mukaan Ihmisoi-

keusliiton koordinoimaa rasismien vastaista RASMUS-verkostoa.

”Todettiin yhdessä, että kantaväestö ei juuri tule maahanmuuttajien järjestämiin tilaisuuksiin, mutta jalkapalloa kaikki ymmärtävät”, Holli toteaa.

Syrjinnästä vapaa Ratinan stadion

Jo kuuden vuoden ajan Tampereella on joka syksy järjestetty Punaisen kortin ottelu. Syksyllä 2007 myös Tampereen kaupungin maahanmuuttajaparlamentti kokoontui loppuottelun yhteydessä Ratinan stadionilla, joka julistettiin syrjinnästä vapaaksi alueeksi.

”Ilmaistilaisuudet ovat tärkeitä ihmisten liikkeelle saamiseksi. Naisten jalkapallo-ottelu kokosi maahanmuuttajataustaisia lapsia ja äitejä, joille järjestettiin samalla sauvakävelyä ja leikkejä”, nykyisin naisten liigajoukkueen varainhankinnasta vastaava ja 1100 tytön jalkapalloharrastusta organisoiva Holli mainitsee.

Tampereen Ilveksen 3500 kaupunginosa-juniorista joka kymmenes on maahanmuutta-

Tampereen Ilves

- Urheiluseura on perustettu 1931.
- Ilveksellä on toimintaa jääkiekossa, jalkapallossa, futsalissa, salibandyssa, streetballissa, ringetessä ja cheerleadingissa.
- Jalkapallossa harrastajia on n. 3900.
- Tyttöjä toiminnassa on mukana noin 1 000, poikia 2800.
- Harrastajien ikähaarukka on viisivuotiaista aikuisiin.

Tampere United

- Tamperelainen jalkapalloseura Tampere United on perustettu 1998.
- United on edustusjoukkue, joka pelaa Veikkausliigassa.
- Jalkapalloseuralla on TAMU-akatemia, joka on lahjakkaiden nuorten pelaajien koulutusohjelma.
- Koulutusohjelmassa on noin 15–20 nuorta, lahjakasta poikaa.
- Akatemian uusi ryhmä aloittaa toimintansa syyskuussa.

japerheestä. Hollin mukaan nuorille erilaiset kulttuurin tai uskonnon vaatimat käytännön järjestelyt eivät ole ongelma, mutta vanhempien asenteissa on vielä työmaata.

"Heille haluamme sanoa, että älä katso ihonväriä vaan sielua. Olemme saaneet maahanmuuttajista hienoja vahvistuksia joukkueisiin monella tasolla", Holli muistuttaa.

Vaikutusta koko kaupunkiin

TamU ja Ilves ovat RASMUS-verkoston kautta tukeneet myös venäläisten maahanmuuttajien omaa klubia heidän järjestäessään kaikille avoimia urheilu- ja leikitapahtumia. Viisi, kuusi kertaa vuodessa kokoontuvan yhdistyksen toimintaan osallistuu monta muuta järjestöä SPR:stä Naistariin. Järjestöt yhdessä muodostavat RASMUS-verkoston.

Toimintaa on ideoitu yhdessä ja haettu rahoitusta opetusministeriöstä. Hollin mukaan vain mielikuvitus on rajana uusien toimintamuotojen kehittämisessä.

"Aivan helppoa hommaa se ei ole, sillä siinä pitää ottaa huomioon monia erilaisia asi-

oita kussakin kulttuurissa. On huomattava tiedottaa eri ryhmien omien kanavien, seurakuntien, paikallisradion ja varsinkin puskaradion kautta, sillä maahanmuuttajia ei tahdo tavoittaa lehti-ilmoituksilla", hän muistuttaa.

Työtä kulttuurienvälisen ymmärryksen lisäämiseksi on tehty myös koulujen kanssa. Tampereen yli 1900 yhdeksäsluokkalaiselle aiheesta tehtyyn kyselyyn liitettiin vapaalippuja peliin ja muita palkintoja. Kyselyn ansiosta päästiin luokissa keskustelemaan maahanmuuttajista ja yhteisöstä Tampereella.

"Vaikea mitata, miten muutaman vuoden ajan näissä urheiluseuroissa ja järjestöissä tehty työ näkyy tämän kokoisessa kaupungissa, mutta ainakin se on hyvä alku", Holli arvioi.

Tärkeää toimia samoissa seuroissa

Ilves on järjestänyt jalkapalloseuroissa ja tapahtumissa maahanmuuttajalapsille. Lisäksi seura on suunnitellut tuomarikoulutusta maahanmuuttajavanhemmille, jotta he pääsisivät sille suomalaisen jalkapalloelämään.

*"Liikunta ja urheilu edistää
suvaitsevaisuutta
ja kulttuurien välistä
ymmärrystä
sekä ehkäisee rasismia."*

Palloliiton yhdenvertaisuushankkeessa vaikuttava Holli toivoo SPL:n paikallisiin piireihin esimerkiksi maahanmuuttajaneuvot, joka voisi ohjata maahanmuuttajia seuroihin, joissa heille on hyvä vastaanotto.

"Eri kulttuureista muuttaneilla on temperamentti vähän toisenlaisen kuin hämäläisillä, mutta integroitumisen takia olisi tärkeää toimia samoissa seuroissa", hän muistuttaa.

"Konfliktit ja väärinkäsitykset pitää käsitellä heti. Me emme ymmärrä kaikkia us-

kontoja ja tapoja, ja toisaalta heidänkin pitää kunnioittaa meidän lainsäädäntöämme ja tapojamme. Kyllä jossain vaiheessa tämä yhteiskunta tulee kuntoon."

Henkistä pääomaa ja uusia ystäviä

Harri Hollin mielestä on palkitsevaa saada aikaan onnistuneita kantaväestön tilaisuuksia, joihin maahanmuuttajat vastaavat tulemalla paikalle, esittämällä omaa ohjelmaa tai myymällä etnisiä ruokia yh-

Hunnun takana on aina yksilö

Kulttuuri, asenteet ja uskonto vaikuttavat etenkin tyttöjen harrastusmahdollisuuksiin kodin ulkopuolella. Naistari Tampereen Hervannassa tarjoaa maahanmuuttajanaisille ja -lapsille tapaamispaikan, jossa he voivat turvallisesti osallistua erilaisille kursseille, liikuntaryhmiin ja muihin toimintoihin.

"Naistarilla käy pääosin maahanmuuttajanaisia sellaisista kulttuureista, joissa naiset perinteisesti ovat kotona, ja joilta puuttuu ammattiopintoihin ja työelämään vaadittavia taitoja", toiminnanjohtaja Kirsti 'Kikka' Viljanen kertoo.

Joukkoon kuuluu niin pakolaisia, pahuu muuttajia, suomalaisten kanssa avioituneita kuin puolison työn takia Suomeen saapuneita noin kymmenestä eri maasta. Setlementti Naapuri ry:llä on myös Tyttö-

jen talo, jossa on ryhmiä maahanmuuttajatyttöille. Talolla he tapaavat myös suomalaisia tyttöjä.

"Naiset ja tytöt hakevat yhdessä olemista. Erimielisyydetkin pystytään jakamaan eikä lähdetä ovet paukkuen. Meitä yhdistää se, että ollaan kaikki naisia, äitejä ja tyttäriä. Se merkitsee, eikä se mistä on tultu."

Liikunta kiinnostaa

Naistari on ollut alusta asti mukana myös Pirkanmaan rasmin vastaisen tuen toiminnassa. Viljasen mukaan eri liikuntamuodot kiinnostaisivat maahanmuuttajanaisia, mutta lähteminen suomalaisten kanssa samoihin ryhmiin on kynnyksen takana.

"Kun olemme vieneet heitä ryhmiin, se on helpottanut käyntejä jatkossa."

Tärkeäksi on muodostunut naisten oma

distyksensä lukuun.

"Tässä saa itselleen henkistä pääomaa ja uusia ystäviä."

Konkarin mielestä mikään ei ole niin sosiaalista kuin toiminta urheiluseuroissa, jotka tekevät arvokasta työtään enimmäkseen vapaaehtoisvoimin.

"On kivan näköistä kun monikulttuuriset lapset riemuitsevat keskenään. Siinä on jotain herkkää. Tuntuu mukavalta huomata, että noilla menee hyvin. Voi kun kaikilla menisi."

Tiesitkö, että

- Suomen Palloliitto on aloittanut rasisti on reppana -kampanjan
- tunnistettuja syrjintäperusteita ovat: ikä, sukupuoli, toimintakyky, seksuaalinen suuntautuminen, etninen tausta ja uskonto tai vakumus
- syrjintä on tuhoisaa sen kohteeksi joutuneelle ihmiselle
- syrjintä on laissa kielletty

uimahallivuoro Hervannan uimahallissa. Viljanen on tosin havainnut, että kulttuurinsa mukaan pukeutuvia naisia seurataan siellä muita tarkemmin.

"Meillä pelätään erilaisuutta. Kun tehdään suvaitsevaisuustyötä ihmisten kesellä niin että tuodaan ihmisiä tutummaksi toisilleen, kynnyks madaltuu. Juhlissa esimerkiksi nähdään, miten toisen maan ruokia valmistetaan ja maistellaan yhdessä niitä", Kikka Viljanen kuvailee.

"Urheilu ja liikunta voivat toimia samaan tapaan. Meillä on kaavamaisia mielikuvia musliminaisisista, mutta hunnun takana on aina yksilö. Kun ollaan yhdessä jumppaamassa tai joogaamassa ja hunnun voi riisua pois, näkyy se yksi ihminen sieltä."

www.naistari.fi

Lahden Uimaseura

Uimahallilta hyvää oloa ja kansalaistaitoa

Perinteikäs Lahden uimaseura tarjoaa si-
nettiseuran toimintaa kaikille. Toiminnas-
sa huomioidaan mm. iän, sukupuolen ja
kulttuurin vaikutuksia. Monikulttuurisuus-
projektit laajentavat sen tarjontaa, ja sa-
malla seura huolehtii uimataidosta Suomen
oloissa tärkeänä kansalaistaitona.

"Kun ajattelee mitä Suomessa vapaa-ai-
kaan ja kesään kuuluu, uimataito on vetten
äärellä aika olennainen", toiminnanjohtaja
Mari Sarikka sanoo.

*"Kaiken liikunnan
ja urheilun lähtökohta
on reilu peli."*

Hän korostaa harrastusmahdollisuuksi-
en merkitystä etenkin maahanmuuttajien
ensimmäisenä vuonna uudessa ympäris-
tössä. "Vertaistuki on hyvin tärkeää, että
uudessa kotimaassa pääsee alkuun ja so-
peutumaan. Sitäpaitsi uimisesta tulee heti
hyvä olo."

Seura on jo pitkään kehittänyt toimin-
taansa vastaamaan myös maahanmuuttaji-
en tarpeisiin. Se on mukana Päijät-Hämeen

Liikunnan ja urheilun maahanmuuttajille
tarkoitetuissa projekteissa. Hyvä yhteis-
työ paikallisen MultiCultin sekä MultiSpor-
tin kanssa on auttanut tavoittamaan uusia
harrastajia suosituksen lajin pariin. Myös osa
valmentajista on alun perin venäläisiä.

"Ohjaajat ja valmentajat ovat tässä toi-
minnassa tärkeimmät. Esimerkiksi venä-
läissyntyinen valmennuspäällikkömme
toimii yhdyshenkilönä ja edistää venäjää
puhuvien maahanmuuttajien sopeutumista
alueelle", Sarikka mainitsee.

Joka kymmenes lapsi ei puhu suomea

Lahden uimaseuralla on 750 jäsentä ja sen
eri ryhmissä käy vuosittain 500 lasta. Ui-
mapeuhulat ja tenavauimakoulut tuovat la-
jin pariin harrastajia, joista pieni osa jatkaa
myös kilpauinnin harjoitusryhmiin. Sarikan
arvion mukaan joka kymmenes lapsi puhuu
muuta kuin suomea äidinkielenään.

Maahanmuuttajille järjestetyt uimakoulut
ja -vuorot tuovat uimahallille sekä lapsia
että aikuisia, jotka sittemmin ovat voineet
siirtyä muihin ryhmiin tai jatkamaan harras-
tusta omaan tahtiinsa. Vaatii kuitenkin ai-
kaa ja keskustelua, ennen kuin kokonai-
suus toimii.

Lahden Uimaseura

- jäseniä 750, joista 500 lasta
- miehiä ja naisia noin 50 %
- maahanmuuttajia noin 5 %
- useita ryhmiä lapsille, aikuisille ja erityisryhmille
- Hyvä Seura -palkinto 2006

Uimahalli yhä tärkeämpi liikuntapaikka

Haasteena Lahdessa on allastilan ja -ajan rajallisuus. Seura saa kaupungilta allas- ja ratavuoroja, mutta aina ei pystytä tarjoamaan ryhmille parhaita aikoja. Muslimiäitejä ja lapsia altaalle tuova vuoro on siirtynyt seuralta kaupungin ylläpidettäväksi. Maahanmuuttajamiehille Lahden uimaseura on tarjonnut SLU:n paikallistuella omia uimakouluja iltaisin.

"Myös aikuisten uimakoulu lähtevät aivan alkeista, ja kaikki ovat kymmenen keran aikana päässeet isolle altaalle ja pärjänneet siellä. Tulkki on ollut mukana ja ohjaaja voi toimia omalla äidinkielellään", Sarikka kertoo.

Alkeisuimakouluja järjestetään neljä kertaa vuodessa. Myös uimataitoisille tarkoitettujen aikuisten tekniikkakurssit ovat suosittuja. Moni maahanmuuttajakin on hankkinut kausikortin uimahallille ja joillakin on kiinnostusta jopa seuran jäseneksi. Seura myöntää vapaapaikkoja taloudellisiin ja sosiaalisiin perusteisiin.

"Uimahalli on vuosi vuodelta tärkeämpi. Kun ei ole hiihto- eikä luistelukelejä, hallit ovat tosi täynnä. Tavallinen kuntouimari ei välttämättä aina ymmärrä kilpauimareiden harjoittelutarvetta, mutta kilpaurheilu on se-

kin tärkeä osa seuran toimintaa", Sarikka muistuttaa.

Totuttelua puolin ja toisin

Seuran ovet ovat avoimia maahanmuuttajille muihinkin rooleihin. Seuralla on sekä päätoimisia että tuntityötä tekeviä työntekijöitä, ja se kouluttaa mielellään aktiiviuran- sa jättäneitä kilpa- tai harrastajauimareita ohjaajiksi ja apuohjaajiksi.

Mari Sarikka myöntää, että kulttuurien kohtaamiseen liittyy totuttelua puolin ja toisin. Muslimien uskonto ja kulttuuri asettavat toiminnalle omat vaatimuksensa.

"On esimerkiksi käytännön hankaluuksia järjestää miehille uimakouluja silloin, kun hallilla on naisia. Meillä ei kuitenkaan ole mahdollisuuksia vastata kaikkiin toiveisiin."

Aina ei ymmärretä, että ryhmiin pitää ilmoittautua ja noudattaa annettuja aikatauluja.

"Kun mukana on uimataidottomia lapsia, on pyritty aina selvittämään tarvittaessa tulkin kanssa, miten tärkeää on tietää, montako lasta ryhmässä on", Sarikka mainitsee esimerkkinä.

"Jotkut kulttuurit ovat niin perhekeskeisiä, että joskus uimakouluryhmään ilmoitetun lapsen mukana on altaalle tullut koko suku. Nämä tilanteet on pyritty viipymättä selvittämään, ja lopulta säännöt on hyvin ymmärretty."

Kaikki painii kaikkien kanssa

"Seura perustettiin 2004, kun kajaanilaiset maahanmuuttajat kyselivät, missä he pääsisivät harrastamaan painia. Koulutamme maahanmuuttajanuoria painivalmentajiksi, -ohjaajiksi ja -tuomareiksi", **Pekka Moliis** Kajaanin Juntasta sanoo.

"Ennen kaikkea olemme urheiluseura. Monikulttuurisuustyö ja reiluun peliin kasvattaminen tulevat siinä sivussa."

Seura tarjoaa nuorille vastuuta esimerkiksi kesäkerhojen ja lähiöpainileirien vetäjinä. Lähiöpainileirit vievät lajia mahdollisimman lähelle uusia harrastajia. Seuraa on tuotu tutuksi myös jalkapalloiloissa.

"Meillä on ollut alusta saakka kaksi pe-

riaatetta. Toiminta on kaikille avointa syntyperästä riippumatta. Lisäksi haluamme pitää riman mahdollisimman alhaalla sekä maksujen että taitojen suhteen, jotta mahdollisimman moni pystyisi tulemaan mukaan."

Hyvä ohjenuora on toimia siten kuin toivoisi muiden tekevän, jos itse muuttaisi ulkomaille asumaan ja haluaisi ryhtyä harrastamaan jotakin lajia.

Samat säännöt kaikille

Suurin osa tällä hetkellä mukana olevista nuorista ja lapsista on suomalaisia.

"Heillä on painin ansiosta tavallista enemmän maahanmuuttajakavereita. Se

Kajaanin Juntta

- 2004 perustettu painin erikoisseura
- harjoituksissa mukana neljän vuoden aikana yli sata lasta ja nuorta
- kilpailulisenssin lunastaneita noin 60
- kolme painiryhmää: painikoulu (7–9 -vuotiaat), väliryhmä (8–13 -vuotiaat) ja ykkösryhmä (yli 13-vuotiaat)
- mukana on ollut suomalaisia, Irakin ja Iranin kurdeja, sudanilaisia, etiopialaisia sekä entisen Jugoslavian alueelta, Liettuasta, Tsetseniasta ja Afganistanista muuttaneita
- ennen seuran perustamista Kainuussa oli edellisen kerran painittu yli 30 vuotta sitten

*Harjoituksiin tullaan ajallaan
ja kilpailuihin lähtiessä
ketään ei odoteta.”*

vähentää ennakkoluuloja tehokkaasti niin suomalaisilla kuin muillakin.”

Seurassa on pidetty tiukasti kiinni siitä, että kaikkien on sopeuduttava toisiinsa, syntyperästä, ihonväristä tai erilaisista ta-voista huolimatta. Moliis on huomannut erityisen tärkeäksi, että pelisäännöt ovat selvät ja koskevat kaikkia tasavertaisesti.

”Kukaan ei voi valita harjoituksissa sopi-
van väristä vastustajaa, vaan ’kaikki painii’
kaikkien kanssa. Harjoituksiin tullaan ajal-
laan ja kilpailuihin lähtiessä ketään ei odo-
teta. Kuljetukset lähtevät sovittuun aikaan
minuutilleen.”

Pulmatilanteet ratkaistava heti

Apua on ollut myös luottamuksellisista suh-
teista lasten vanhempiin sekä ongelmatilan-
teiden hoitamisesta heti. Osa kilpailumat-
koista on perheretkiä, joille lasten vanhem-
mat ja sisarukset pääsevät mukaan.

Eri maista kotoisin olevat on yhdistetty
mahdollisimman pian yhteisen tekemisen
avulla, jotta klikkejä ole päässyt syntymään.

”Seurassa on ollut vain yksi kiusaamista-
paus koko aikana. Siitä selvittiin yhdellä pu-
huttelulla. Nyt molemmat pojat ovat kavereita
ja edelleen seurassa mukana”, Moliis kertoo.

Ei vain painia

Kajaanin Juntta tukee kaikkien halukkaiden
jatkokouluttautumista painivalmentajan ja
–tuomarin tehtävissä. Viime vuonna nel-
jä maahanmuuttajaa suoritti tuomarikortin
ja kaksi korotti tuomarikorttinsa pätevyys-
luokitusta korkeammalle tasolle. Syksystä
2007 lähtien painikoulun vetäjänä on toimi-
nut seuran kouluttama kurdinuori.

Kilpailumatkoilla ja harjoitusten jälkeen
on hyvä tilaisuus keskustella muustakin
kuin painista. Seurassa painotetaan vah-
vasti opiskelun ja ammatin hankkimisen
merkitystä.

”Meidän harjoituksista saa olla pois ko-
keiden vuoksi ja lukuvuoden päätteeksi
poikien on käytävä esittämässä todistuk-
sensa valmentajalle. Seuran maahanmuut-
tajapainijoista kaikki peruskoulun päättä-
neet ovat löytäneet opiskelupaikan.”

Jokaisen ääni kuuluviin – myös johtoportaassa

Lähtökohta erilaisten ihmisten yhtäläisille osallistumismahdollisuuksille luodaan jo seuran hallitustyöskentelyssä.

"Kaikkien hallituksen jäsenten on oltava keskenään tasavertaisia ja jokaisen ääntä on kuultava", Itä-Hakkilan Kilvan varapuheenjohtaja **Hannu Lahtinen** tiivistää.

Lahtinen muistuttaa, että seuran johtotehtäviin tarvitaan mukaan myös nuorempaa väkeä.

"Monessa seurassa hallitusten ihmiset alkavat olla vanhempaa polvea. Jos keski-ikä nousee liikaa, uhkana on paikoilleen jämähtäminen. Mukana olisi oltava kaikenikäisiä, jotta erilaiset näkökulmat ja uudet ideat pääsevät esiin."

Itä-Hakkilan Kilvassa johtokunnan jäsenen ikähaitari on noin 30–60 vuotta ja keski-ikä hieman yli 40 vuotta. Seurassa on tapana, että jäsenet pyytävät itse vapautusta tehtävistään, kun katsovat, että heillä ei ole enää uutta annettavaa ja tilalle olisi tulossa tuoreempia näkemyksiä. Johtokunnassa on 11 jäsentä, joista yleensä 1–2 vaihtuu vuosittain.

"Toista ihmistä on kohdeltava niin kuin haluaisi itseään kohdeltavan."

Tarkat tuntosarvet tarpeen

Itä-Hakkilan Kilpa hakee seuran sisältä koko ajan sopivia jäseniä esimerkiksi valmennus- ja joukkueenjohtotehtäviin. Innokkaille ja halukkaille seura muun muassa maksaa tehtäviin tarvittavan koulutuksen.

Koulutukseen panostaminen varmistaa, että seurassa riittää ammattitaitoisia ihmisiä. Samalla se auttaa jäseniä kasvamaan uusiin tehtäviin.

Seurajohdolta vaaditaan tarkkoja tuntosarvia ja hyvää tuntumaa jäsenistöön."

"Seuran toiminta ja johtaminen tulee osata mukauttaa muuttuvaan maailmaan. Seurajohdolta vaaditaan tarkkoja tuntosarvia ja hyvää tuntumaa jäsenistöön."

Yksi osa yhdenvertaisuutta edistävää johtamista seurassa on avoin tiedottaminen ja tiedon jakaminen kaikille.

"Olemme panostaneet voimakkaasti tiedottamiseen seuran www-sivujen ja sähköpostin avulla", Lahtinen kertoo.

Kaikista lajeista edustaja johtokuntaan

Itä-Hakkilan Kilvan johtokunnassa on mukana jokaisen lajin edustaja, jotta kaikilla

olisi mahdollisimman suora ja avoin vaikutuskanava seuran päätöksentekoon.

Eri lajien harrastajille, eri ikäisille ja esimerkiksi kehitysvammaisille tarjotaan tasaveroiset mahdollisuudet harrastamiseen. Seurassa toimivat aktiiviset kehitysvammaisten salibandy- ja jalkapallojoukkueet. Vammaisurheilun lisäksi toiminnassa tärkeitä teemoja ovat nuorisokasvatus ja Kunnossa Kaiken Ikää –toiminta.

Seuran arvoina ovat suvaitsevaisuus ja yhteenkuuluvaisuus.

"Pyrimme madaltamaan maahanmuuttajien kynnystä tulla mukaan toimintaan. Keinoina tässä ovat muun muassa yhteistyö Itä-Hakkilan koulun kanssa, seuran toiminnan tekeminen tutuksi koulun kautta sekä neuvonta vakuutus- ja maksuasioissa", Lahtinen kuvaa.

Itä-Hakkilan Kilpa on muun muassa mukana järjestämässä koulun liikuntapäiviä sekä paikallisen kylätoimikunnan tapahtumia. Samalla seura pystyy tuomaan esiin omaa toimintaansa.

Mahdollisuuksia jokaiselle

Lahtisen mukaan yhdenvertaisten mahdollisuuksien tarjoamisesta kaikille koitua hyöty näkyy suoraan esimerkiksi siinä, minkä verran seuran toiminta onnistuu vähentämään ostarin kulmilla pyörivää porukkaa houkuttelemalla mahdollisimman monta nuorta mukaan liikkumaan.

"On tärkeää, että seuraan pääsevät ja haluavat mukaan myös ne, jotka eivät tähtää huipulle, mutta haluavat silti harrastaa urheilua", Lahtinen sanoo.

Itä-Hakkilan Kilpa

- urheilu- ja kasvattajaseura, noin 580 jäsentä
- toimii Itä-Vantaalla
- perustettu vuonna 1956
- tarjoaa kaikenikäisille mahdollisuuden harrastaa liikuntaa lähellä omaa asuinpaikkaa
- kilpailulajeina jalkapallo ja kehitysvammaisten salibandy
- lisäksi seurassa harrastetaan naisten ja alle kouluikäisten liikuntaa, miesten ja naisten lentopalloa, pesäpalloa sekä perhesählyä
- toiminta-ajatus perustuu yhteisöllisyyteen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen, joita kaikessa toiminnassa tuodaan vahvasti esille

Kannattaa miettiä

Seura voi lähteä liikkeelle pienin askelin, esimerkiksi tunnistamalla, mikä tuo ihmisiä seuraan, tai millaiset ihmiset jäävät toiminnan ulkopuolelle. Esimerkiksi hyvä henki, esteettömyys ja ym-

päristön huomiointi vaikuttavat seuran maineeseen ja vetovoimaan. Seuran hyvä maine auttaa luomaan toimintaedellytyksiä.

Miten meillä?	toimii seurassamme	tätä haluamme kehittää	pitääkö tätäkin miettiä?
1. Kaikki ovat tervetulleita seuran toimintaan sukupuolesta, iästä ja kansallisuudesta riippumatta			
2. Ilmapiiri on suvaitsevainen ja kaikkia kohdellaan tasavertaisesti			
3. Seuran sisäinen ja ulkoinen viestintä kertoo, että kaikki ovat tervetulleita seuraan			
4. Toimintapaikkoihin on helppo tulla			
5. Seurassa on laadittu pelisäännöt toiminnan ympäristövaikutusten vähentämiseksi			
6. Toiminta on turvallista ja suunnitelmallista			
7. Seuran toiminta on suunniteltu siten, että jokainen voi onnistua ja kokea haasteita			
8. Seura järjestää kimpakkyytejä ja kannustaa myös hyötyliikuntaan			
9. Seura järjestää toimintaa yhdessä muiden järjestöjen, kuten maahanmuuttaja-, vammais- ja kansanterveysjärjestöjen kanssa			
10. Harrastuskustannukset ovat kohtuulliset			
11. Jokainen osallistuja voi toimia omaan yksilölliseen tahtiinsa			
12. Seura kannustaa kierrättämään varusteita ja huolehtimaan ympäristön siisteydestä			
Yhteensä			

Jos sait

- 10 tai enemmän "toimii seurassani" rastia:

Seuran toimintaa on mietitty monelta kantilta. Tekemisen meininki näkyy ja kuuluu!

- 6 tai enemmän "toimii seurassani tai "tätä haluamme kehittää" rastia:

Seurassa on kehitystuntoja ja mahdollisuuksia. Nyt kannattaa tehdä yhteisiä valintoja ja sopia niiden toteutuksesta. Olisiko tässä lajiliiton tai SLU -alueen seurakehittäjästä apua?

- 1–5 "toimii seurassani" tai "tätä haluamme kehittää" rastia

Seuratoiminnan kehittäminen kannattaa aina. Ota asia puheeksi seurassa.

Aloittaa voi vaikka Oman Seuran Analyysillä

Lähteenä käytetty:

Juntunen, R., Karinharju, K., Rautio, S.,

Remahl, V. ja Saari, A. (2008).

Leiri kaikille lapsille.

Liikuntaa Kaikille Lapsille -hankkeen julkaisu.

Tamper-Paino.

Saari, A. (2007).

Erityistä tukea tarvitsevat lapset ja inklusio

liikunnallisen iltapäivätoiminnan kehittämishankkeissa

2004–2007. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 192.

Jyväskylän yliopistopaino.

Tukea seuran kehittämiseen:

1. Omasta lajiliitosta
2. SLU-alueiden seurakehittäjiltä
www.slu.fi/seke
3. Oman Seuran Analyysi www.slu.fi/osa

Hyödyllisiä linkkejä

- Oma lajiliitto
- Seurakehittäjien yhteystiedot: www.slu.fi/seke
- Ekomerkki: www.slu.fi/ekomerkki
- Kaikille avoimesta toiminnasta: www.kaikilleavoin.fi
- Kunnossa kaiken ikää (KKI) -ohjelma: www.kki.likes.fi/
- Oman seuran analyysi: www.slu.fi/osa
- Reilu Peli: www.slu.fi/reilupeli
- Seuratoiminnasta yleensä:
www.nuorisuomi.fi/urheiluseurat
www.slu.fi/seuroille
www.seuratuki.fi
- Sinettiseura toiminnasta: www.nuorisuomi.fi/sinettiseurat
- Terveysliikunnan koulutus:
www.kunto.fi/koulutukset/terveysliikunnan_koulutukset/

SLU-julkaisusarja
Suomen Liikunta ja Urheilu ry
Finlands Idrott rf

Pohjola

OPETUSMINISTERIÖ
Undervisningsministeriet
MINISTRY OF EDUCATION
Ministère de l'Éducation